

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 29 февруари 2024 година

Соопштение за печатот

Позначајни движења во платниот биланс¹ во четвртиот квартал од 2023 година

Во четвртиот квартал од 2023 година, во тековните трансакции со нерезидентите е остварен дефицит од 111,7 милиони евра, како резултат на дефицитот во размената на стоки и кај салдото на примарен доход. Кај финансиските трансакции со нерезиденти се остварени нето-приливи врз основа на заеми, директни инвестиции, валути и депозити и трговски кредити, а нето-одливи врз основа на портфолио-инвестиции.

Основни компоненти на платниот биланс на Република Северна Македонија (во милиони евра)

	тековна година					претходна година					квартална промена		годишна промена		збирна промена	
	Кв.1 2023	Кв.2 2023	Кв.3 2023	Кв.4 2023	Кв.1-Кв.4 2023	Кв.1 2022	Кв.2 2022	Кв.3 2022	Кв.4 2022	Кв.1-Кв.4 2022	милиони евра	%	милиони евра	%	милиони евра	%
Тековна сметка	92.8	-124.9	239.2	-111.7	95.3	-391.8	-236.9	105.9	-274.6	-797.4	-350.9	...	162.8	-59.3	892.7	...
Стоки	-601.0	-592.6	-620.5	-762.2	-2,576.3	-851.2	-895.4	-872.3	-862.2	-3,481.0	-141.7	22.8	100.0	-11.6	904.7	-26.0
Услуги	253.3	15.2	294.2	171.0	733.7	168.6	161.4	328.3	93.6	751.9	-123.2	-41.9	77.4	82.7	-18.2	-2.4
Примарен доход	-185.1	-185.1	-192.2	-186.3	-748.6	-141.2	-139.3	-137.9	-150.0	-568.4	5.9	-3.1	-36.3	24.2	-180.2	31.7
Секундарен доход	625.6	637.5	757.7	665.7	2,686.6	432.0	636.4	787.8	644.0	2,500.2	-91.9	-12.1	21.7	3.4	186.4	7.5
Капитална сметка	0.2	-0.5	-0.5	-0.7	-1.6	0.2	-0.7	-1.1	1.7	0.0	-0.2		-2.4		-1.6	
Финансиска сметка	92.3	-115.6	269.5	-91.7	154.5	-390.2	-210.8	135.6	-290.7	-756.1	-361.2		199.0		910.6	
<i>Позначајни компоненти:</i>																
Директни инвестиции	-143.3	-122.4	-51.2	-206.2	-523.1	-108.0	-138.1	-178.1	-230.0	-654.2	-155.1		23.8		131.2	
Нето-стежнување средства	215.9	133.1	166.4	-388.9	126.6	396.5	2.2	164.6	-429.7	133.6	-555.3		40.8		-7.0	
Сопственички капитал	15.2	22.1	19.0	22.5	78.8	7.6	16.6	13.1	21.5	58.7	3.5		1.0		20.1	
Рееинвестирање на добивка	5.5	3.2	2.9	4.3	15.8	4.2	4.2	4.2	4.2	16.6	1.4		0.1		-0.8	
Должнички инструменти	195.2	107.9	144.6	-415.7	31.9	384.8	-18.5	147.3	-455.3	58.3	-560.3		39.6		-26.3	
Нето-создавање обврски	359.1	255.6	217.6	-182.7	649.7	504.6	140.3	342.7	-199.7	787.9	-400.3		17.0		-138.2	
Сопственички капитал	49.8	68.5	107.4	49.0	274.8	9.6	68.9	108.8	117.6	305.0	-58.4		-68.6		-30.2	
Рееинвестирање на добивка	139.7	79.9	55.5	-102.2	172.9	7.9	7.9	7.9	7.9	31.5	-157.8		-110.1		141.4	
Должнички инструменти	169.6	107.2	54.7	-129.4	202.0	487.1	63.5	226.0	-325.1	451.4	-184.1		195.7		-249.4	
Портфолио-инвестиции	-438.5	20.0	414.9	37.3	33.8	26.4	69.1	-221.7	74.1	-52.1	-377.6		-36.8		85.9	
Валути и депозити	124.0	120.1	268.1	-99.0	413.2	24.3	118.4	133.7	106.6	383.0	-367.1		-205.6		30.2	
Заеми	163.7	-174.0	-7.9	-384.9	-403.2	49.0	-35.2	-174.6	-211.9	-372.7	-377.0		-173.0		-30.5	
Трговски кредити	115.3	-10.8	-48.9	-31.8	23.8	-7.5	-83.9	-77.6	-152.7	-321.7	17.1		120.9		345.5	
Девизни резерви	266.7	52.3	-305.6	592.8	606.1	-373.5	-132.7	654.0	123.8	271.6	898.4		469.0		334.5	

...* процентуалната промена е над 100

Напомена: Во финансиската сметка знакот (-) означува нето-приливи од странство. Кај девизните резерви знакот (+) означува зголемување, додека знакот (-) означува намалување на девизните средства. Во податоците за девизните резерви се исклучени ценовните промени и курсните разлики.

Извор: НБРСМ.

Тековна сметка

Од аспект на движењата остварени кај одделните компоненти на тековната сметка, во четвртиот квартал од 2023 година, во тековните трансакции со нерезидентите е остварен дефицит кај стоковната размена (762,2 милиона евра) и кај примарниот доход (186,3 милиони евра), којшто ги надмина нето-приливите кај секундарниот доход и размената на услуги (665,7 и 171 милион евра, соодветно).

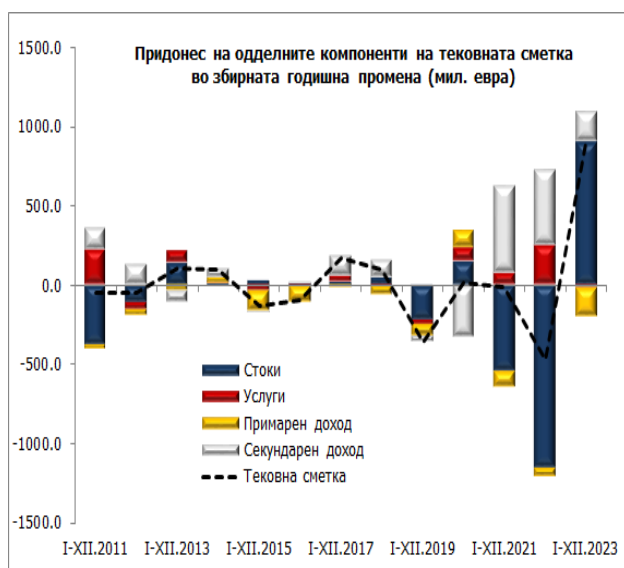
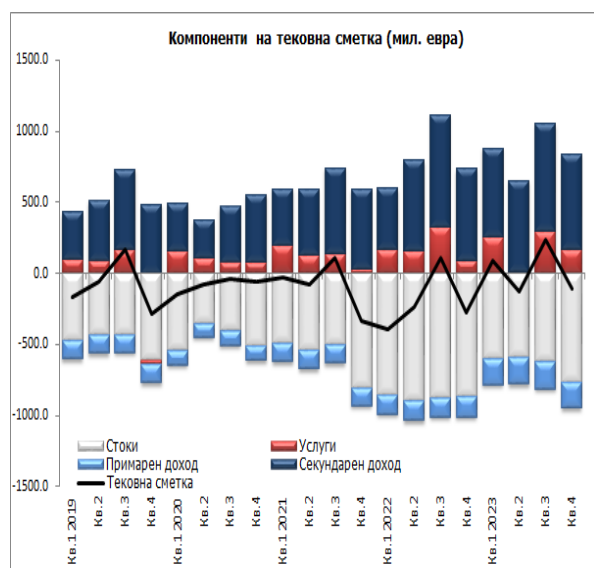
¹ Платниот биланс претставува статистички извештај којшто систематски ги сумира сите економски трансакции на Република Северна Македонија со странство за определен временски период, односно ги прикажува тековните, капиталните и финансиските трансакции помеѓу резидентите и нерезидентите.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Наспроти суфицитот во тековната сметка остварен во третиот квартал од 2023 година (239,2 милиона евра), во четвртиот квартал е забележан дефицит од 111,7 милиони евра, што укажува на квартално зголемување на нето-одливите во тековната сметка од 350,9 милиони евра. Ваквите состојби се објаснуваат со сезонски зголемениот дефицит кај трговската размена (141,7 милиони евра), како и со намалените нето-приливи кај размената на услуги и кај секундарниот доход (за 123,2 и 91,9 милиони евра, соодветно), при умерена позитивна промена кај примарниот доход (за 5,9 милиони евра).

Во споредба со четвртиот квартал од минатата година, дефицитот во тековната сметка е намален за 162,8 милиони евра, што во најголем дел се должи на намалениот дефицит во стоковната размена (за 100 милиони евра), како и на повисокиот суфицит кај размената на услуги и кај секундарниот доход (77,4 и 21,7 милиони евра, соодветно), наспроти примарниот доход каде што е забележано зголемување на дефицитот за 36,3 милиони евра.

Извор: НБРСМ.

Во 2023 година, тековната сметка забележа суфицит во износ 95,3 милиони евра, што е подобрување за 892,7 милиони евра, во однос на 2022 година и во најголем дел е резултат на намалениот дефицит во стоковната размена (904,7 милиони евра), како и на зголемениот суфицит кај секундарниот доход (за 186,4 милиони евра). Останатите категории придонесуваат за зголемување на дефицитот на тековната сметка, при продлабочен дефицит кај примарниот доход и намалување на суфицитот кај размената на услуги (за 180,2 и 18,2 милиона евра).

Финансиска сметка

Во четвртиот квартал од 2023 година, кај финансиските трансакции со нерезидентите се остварени нето-приливи од 91,7 милиони евра. Позначителни нето-приливи се остварени

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

кај заемите (384,9 милиони евра), директните инвестиции (206,2 милиона евра), валутите и депозити (99 милиони евра) и трговските кредити (31,8 милиони евра), додека нето-одливи се забележани единствено кај портфолио-инвестициите (37,3 милиони евра). Девизните резерви се зголемени за 592,8 милиони евра.

Во четвртиот квартал, кај директните инвестиции се остварени нето-приливи од 206,2 милиона евра. Анализирани по компоненти, ваквите остварувања се резултат на нето-приливите кај меѓукомпанискиот долг (286,3 милиони евра) и кај сопственичкиот капитал (26,5 милиони евра), при нето-одливи кај реинвестирањето на добивката (106,5 милиони евра). Во 2023 година, врз основа на директни инвестиции се остварени нето-приливи во износ од 523,1 милион евра, што е намалување за 131,2 милиона евра во споредба со 2022 година. Притоа, во 2023 година, нето-приливи се евидентирани кај сите компоненти, и тоа: кај сопственичкиот капитал (195,9 милиони евра), меѓукомпанискиот долг (170,1 милион евра) и кај реинвестираната добивка (157,1 милион евра).

Во четвртиот квартал од 2023 година, обврските врз основа на директни инвестиции² се намалени за 182,7 милиони евра, како резултат на намалените обврски врз основа на меѓукомпанискиот долг (129,4 милиони евра) и реинвестираната добивка (102,2 милиона евра), пад делумно неутрализиран со зголемените обврски врз основа на сопственичкиот капитал (49 милиони евра). Збирно во 2023 година, обврските кон директните инвеститори се зголемени за 649,7 милиони евра, што е намалување за 138,2 милиона евра во однос на 2022 година. Збирната промена во однос на 2022 година е резултат на намалените обврски кај меѓукомпанискиот долг (249,4 милиони евра) и сопственичкиот капитал (30,2 милиона евра), наспроти позитивните остварувања кај реинвестираната добивка (141,4 милиона евра).

Во четвртиот квартал, средствата врз основа на директни инвестиции се намалени за 388,9 милиона евра, како резултат на намалените побарувања врз основа на должнички инструменти (415,7 милиони евра), при раст на побарувањата врз основа на сопственички капитал (22,5 милиони евра) и реинвестирана добивка (4,3 милиони евра). Збирно, за 2023 година, средствата врз основа на директни инвестиции се зголемени за 126,6 милиони евра, што е намалување за 7 милиони евра во однос на 2022 година. Збирната промена во најголем дел произлегува од намалените побарувања врз основа на должнички инструменти (26,3 милиони евра) и реинвестираната добивка (0,8 милиони евра), додека сопственичкиот капитал бележи зголемување (20,1 милион евра).

Во четвртиот квартал од годината, нето-обврските врз основа на портфолио-инвестиции се намалени за 37,3 милиони евра. Ваквата промена во најголем дел се должи на зголемените вложувања на резидентите во странски сопственички и должнички хартии од вредност, и тоа од страна на депозитните институции – вложувања во странски должнички хартии од вредност (43,2 милиона евра) и од страна на останатите финансиски институции –

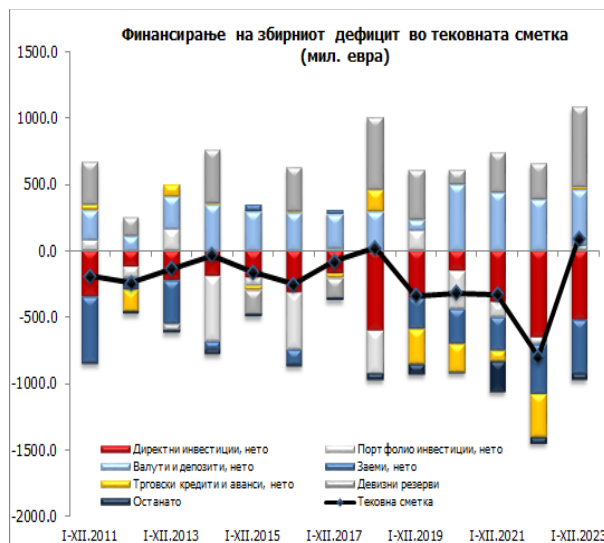
² Се прикажуваат директните инвестиции во зависност од тоа дали финансиските трансакции создаваат обврска кон или побарување (средства) од странство.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

вложувања во сопственички и во должнички хартии од вредност (10,1 милион евра и 6,3 милиони евра, соодветно).

Во четвртиот квартал од 2023 година, нето-приливите врз основа на заеми од 384,9 милиони евра во најголем дел се резултат на нето-приливите кај секторот „држава“ (200,9 милиони евра) и кај останатите сектори³ (102,8 милиони евра), а во помал дел и од нето-приливите кај секторот „депозитни институции“ (50,2 милиона евра) и од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви (31 милион евра). Збирно за 2023 година, нето-приливите врз основа на заеми изнесуваат 403,2 милиона евра, со позначителни нето-приливи кај секторот „држава“ (154,7 милиони евра) и кај останатите сектори (144,7 милиони евра), но и нето-приливи кај централната банка (72,2 милиона евра) и кај секторот „депозитни институции“ (31,6 милиони евра).

Извор: НБРСМ.

Во 2023 година, остварениот суфицит во тековната сметка (95,3 милиони евра), како и нето-приливите од директни инвестиции (523,1 милион евра) и заемите (403,2 милиона евра), овозможија финансирање на нето-одливите остварени кај останатите компоненти на финансиската сметка (во најголем дел кај валутите и депозитите 413,2 милиона евра, портфолио-инвестициите 33,8 милиони евра и трговските кредити 23,8 милиони евра) и зголемување на девизните резерви за 606,1 милион евра.

Ревизии на податоците

Податоците за платниот биланс во ова соопштение содржат редовна ревизија на податоците за периодот јануари – септември 2023 година заради подобрување на нивниот квалитет. Притоа, ревизијата на податоците придонесе за намалување на суфицитот во тековната сметка за 34,2 милиона евра, главно како резултат на ревизијата во подбилансот

³ Останатите сектори опфаќаат: останати финансиски институции, нефинансиски претпријатија, домаќинства и непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

на примарниот доход и стоковната размена (зголемен дефицит за 35,7 милиони евра и 1,8 милиони евра, соодветно), наспроти зголемувањето на суфицитот кај размената на услуги и кај секундарниот доход (за 1,9 милиони евра и 1,4 милиони евра, соодветно).

Кај финансиската сметка ревизијата доведе до помали нето-одливи за 29,1 милион евра, главно како резултат на зголемувањето на нето-обврските кај директните инвестиции (за 32,1 милиони евра) и кај заемите (за 1,3 милиони евра), наспроти намалените нето-обврски кај трговските кредити (за 4,6 милиони евра).

Поради ревизијата на податоците дојде до зголемување на грешките и пропустите за периодот јануари – септември 2023 година за 5,2 милиона евра.

Придружни информации

Временски серии податоци: годишни, квартални и месечни податоци за платниот биланс
http://www.nbrm.mk/platen_bilans.nspix

Методолошки појаснувања: http://www.nbrm.mk/platen_bilans.nspix

Следни објавувања: Календар на објавување податоци
http://www.nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nspix

Квартален платен биланс: 31 мај 2024 (референтен период, заклучно со март 2024 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).